Programové prohlášení vlády

17. 6. 1948

Slavné Národní shromáždění!

V neděli dne 30. května rozhodl český a slovenský lid svým hlasováním definitivně a rozhodně o budoucím vývoji Československé republiky.

Lid ve své ohromné většině manifestoval jednotně pro uskutečnění těch programových cílů a zásad, které nám vytyčila vítězná národní revoluce. Odmítnul všechny rozvratníky, sabotážníky a liknavce, kteří se tomuto odkazu květnové národní revoluce zpronevěřovali a chtěli dějinný vývoj obracet nazad.

Dal nepokrytě najevo, že si přeje, aby košický program, podle něhož má být naše republika přebudována cestou lidové demokracie v republiku socialistickou, byl důsledně dodržován a plněn.

Československý lid se ve volbách 30. května postavil manifestačně za vládu obrozené Národní fronty. Vyslovil souhlas s politikou a těmi programovými cíli, které formuloval a snažil se v praxi důsledně a nekompromisně uskutečňovat můj předchůdce, dnešní náš první a nejlepší hospodář, nově zvolený president Klement Gottwald.

Proto pátá vláda Československé republiky, předstupujíc před nově zvolené Národní shromáždění s programovým prohlášením, má jediný úkol: pokračovat důsledně ve splňování všech těch cílů, programů a úkolů, které nám Klement Gottwald tak jasně a nedvojsmyslně narýsoval.

Minulá vláda nejen že nám vytyčila jasné politické cíle a úkoly, ona nám pod obezřetným vedením svého předsedy Klementa Gottwalda vybojovala spolu s československým lidem všechny možnosti a předpoklady, programové cíle v praxi uskutečňovat.

Volbou nového Národního shromáždění počíná zcela odlišné období našeho národního a státního života. Toto období liší se od všech předcházejících etap politického a hospodářského budování Československé republiky. Rok 1945 byl význačným mezníkem v životě českého a slovenského lidu tím, že přinesl osvobození republiky z nacistického jařma. Rok 1948 možno právem označit důležitým rozmezím pro další vývoj k socialismu. Je podstatný rozdíl mezi prvními vládami Národní fronty Čechů a Slováků, poúnorovou a dnešní vládou.

Lidu Československé republiky bylo po květnu 1945 jasno, že po vyhnání německých okupantů a vybavení moci jejich českých a slovenských pomocníků musí být sáhnuto také na kořen reakční moci, na velkokapitalistické zisky a majetky. Bylo jasno, že v osvobozené republice musí mít rozhodující slovo lid. Pracující lid musí se stát opravdovým hospodářem. Musí mít možnost pracovat ve svých podnicích a na své půdě. Právo pro sebe pracovat a o sobě rozhodovat musí mít lid nejen na papíře, musí je mít ve skutečnosti.

Proto jsme po osvobození Čechů a Slováků sovětskou armádou začali uskutečňovat velké převratové reformy. Odsunuli jsme Němce a očistili pohraničí. Zkonfiskovali jsme majetek nepřátel státu stejně jako majetek zrádců a kolaborantů. Osídlili jsme pohraničí naším českým i slovenským pracujícím lidem. Přidělovali jsme půdu do rukou těch, kteří na ní pracují.

Snažili jsme se odstranit starý byrokratický systém a zlidovět státní správu národními výbory. Provedli jsme měnovou reformu, kterou jsme ozdravili naše finanční hospodářství, okupanty rozvrácené. Znárodnili klíčový průmysl, banky a pojišťovny. Vytvořili jsme i vládu Národní fronty, která měla být představitelem svazku dělníků, rolníků, řemeslníků a pracující inteligence. Proto byl vypracován pro naše znárodněné a zdemokratisované hospodářství dvouletý plán.

To všechno neznamenalo nic jiného, než důsledné plnění odkazu vítězné národní revoluce: "Jít cestou lidové demokracie v práci, v klidu a míru, k socialismu." Pohříchu toto snažení naráželo postupem doby na stále větší překážky. Probíhalo čím dále tím více v ovzduší politického zápasu. Tento zápas se neodehrával uvnitř svazku pracujících měst a venkova, v lidových masách Národní fronty. Těm bylo jasno, co chtějí a jak má nová republika vypadat. Nositeli zápasu, rušiteli míru, rozvratníky a sabotéry byli představitelé některých politických stran, kteří, zradivše košický program, čím dále tím více odhalovali svoje reakční cíle. Chtěli z vlády Národní fronty místo výkonného orgánu svazku dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence udělat starou předmnichovskou koalici.

Není proto divu, že za těchto poměrů nemohly být ani zásady košického programu, ani budovatelský program, ačkoli byli vypracovány a schváleny všemi složkami Národní fronty, do všech důsledků rozvíjeny a plněny. Bylo nebezpečí, že nakonec i ty programy potká osud programů předmnichovských vlád, které všechno slibovaly a nic neplnily.

Na tomto pozadí se odehrála únorová vládní krise. Krisi tuto s konečnou platností rozhodl lid. Zamezil jednou provždy návrat k poměrům před Mnichovem a umožnil, aby obrozená Národní fronta mohla společně se všemi pracujícími usilovat ne už o pouhé plnění, nýbrž o nejlepší splnění svého programu.

Únorové události a s nimi spojená rekonstrukce vlády sjednaly teprve možnost, aby budovatelský program Gottwaldovy vlády mohl být úspěšně uskutečňován. Odstranily neplodné parlamentní diskuse a umožnily, aby Ústavodárné Národní shromáždění mohlo splnit úkol, který mu byl uložen vůlí lidu, vyjádřenou v květnových volbách roku 1946. O tom svědčí fakt, že za necelé tří měsíce práce se vládě obrozené Národní fronty podařilo dohonit téměř všechno to, co předchozí vláda v důsledku činnosti reakce za celé dva roky splnit nemohla.

Nová Gottwaldova vláda dala republice novou ústavu. Jsou v ní zakotveny všechny revoluční vymoženosti lidu. Je to ústava, která umožňuje další cestu vpřed, cestu k socialismu. Přitom zaručuje soukromé vlastnictví půdy do 50 ha a soukromé vlastnictví podniků všech druhů do 50 zaměstnanců. Výjimkou jsou jen ty obory, kde znárodnění bylo provedeno v jiném měřítku. Nová ústava vyřešila s konečnou platností též poměr obou našich národů, Čechů a Slováků, a to na základě košického programu.

Národním pojištěním zabezpečila prvá vláda obrozené Národní fronty pracující lid, zemědělce, živnostníky, dělníky a pracující inteligenci i jejich rodiny pro případ invalidity a stáří a pro případ úmrtí živitele. Zákonem o národním pojištění se vyrovnaly i dosavadní rozdíly a zlepšilo se pojištění nemocenské svým rozšířením na rolníky, živnostníky a svobodná povolání.

Zemědělcům a naší vesnici se dostalo nové základny zákonem o trvalé úpravě vlastnictví půdy, úpravou zemědělské daně, novelisací zákona o revisi pozemkové reformy a zákonem o

zemědělském úvěru. Pro naše živnostníky byla zavedena jednotná živnostenská daň, která jednak snižuje daňové břemeno, jednak zjednodušuje a tím i zlevňuje administrativu v živnostech.

Ve školství se uskutečnil dlouho očekávaný školský zákon, který je základnou pro vybudování jednotné školy a který zajišťuje všem stejnou příležitost ke vzdělání. K tomuto zákonu se na kulturním poli pojí zákon divadelní.

Prvá vláda obrozené Národní fronty a Ústavodárné Národní shromáždění projednaly, schválily a uskutečnily usnesení historických únorových sjezdů závodních rad a rolnických komisí. Usnesení sjezdu rolnických komisí se kryje s dřívějším programem vlády a tento sjezd pomohl uskutečnit to, co třetí vláda uskutečnit hodlala, ale co pro reakci ve vládě a v parlamentě uskutečnit nemohla. Podle požadavků sjezdu závodních rad se uzákonilo další znárodnění v průmyslu a ve výrobě, znárodnění domácího velkoobchodu a velkých obchodních podniků, dále organisace zahraničního obchodu a mezinárodního zasilatelství, znárodnění stavebnictví, cestovních kanceláří, některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení a konečně znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní.

Těmito opatřeními byly zachráněny pro národ a stát miliardové hodnoty. Jimi však byly též převedeny další hospodářské posice kapitalistů do rukou lidu. Jimi byla vzata naší reakcí hospodářská základna pro její záškodnickou politickou činnost.

Únorové událostí umožnily další očistu našeho veřejného života. Na zahraničně - politickém poli se Československo stává únorem letošního roku věrným a spolehlivým členem demokratického tábora. Stále rozšiřovaná síť našich spojeneckých smluv a stále rozšiřovaná soustava našich hospodářských a obchodních dohod doplňuje obraz činnosti vlády před letošními volbami.

V souhrnu můžeme říci, že minulé tři léta budování byla přes všechny obtíže a překážky se strany domácí i zahraniční reakce obdobím kladení základních kamenů lidově demokratického zřízení. Byla to 3 léta bojovného úsilí o vybudování základny, která by zajistila klidný a nerušený vývoj k socialismu.

Řekl jsem, že zvolením nového národního shromáždění počíná i nové období našeho národního a státního života. To se projevilo již jednotnou kandidátkou obrozené Národní fronty. Jednotná kandidátka je důsledkem krachu politiky těch stran staré Národní fronty, které se staly nástrojem reakce. Obrozená Národní fronta je svazek pracujícího lidu měst a venkova, sdružující nejen politické strany, ale i všechny lidové zájmové organisace. Jednotná kandidátka jako formální vyjádření hluboké změny v našem politickém životě dává nové vládě a novému Národnímu shromáždění zcela nový charakter. Národní fronta, jejíž hlavní oporou je komunistická strana, likviduje úzkou stranickou politiku a demagogické licitování, kterému reakční representanti této politiky dávali přednost, poškozujíce zájmy celku a národa. Věřím, že nebude už také starých rozporů mezi vládou a parlamentem, které byly reakčními činiteli oboustranně uměle vyvolávány. Vláda i parlament budou pracovat ruku v ruce, vedeny jedinou snahou, splnit všechny ty velké úkoly, které na ně lid svou důvěrou vložil a jejichž splnění očekává.

Základy lidově demokratického zřízení byly již položeny. Tím větší je však odpovědnost této vlády a tím těžší jsou její úkoly. Tato vláda má uvést ve skutek s největší dokonalostí a k největšímu prospěchu státu a národa všechno to, k čemu základy jsou již vybudovány. Lidově

demokratická cesta k socialismu je otevřena, je nutno nyní po ní kupředu jít. V praxi to znamená: každodenní starost o životní, sociální i kulturní potřeby lidu. Každodenní starost a péče o rozvinování výrobních sil. Každodenní starost a péče o soustavné zdokonalování všech složek hospodářského života, každodenní starost o zvyšování produktivity práce v továrnách, na polích i v administrativě. Je zkrátka nutno mít stále na zřeteli: Nebudeme-li více a lépe vyrábět, nebudeme lépe žít. Docílit to, abychom více a lépe vyráběli, to jest základním a programovým úkolem této vlády a celého národa pro příští léta.

Důvěra, kterou lid věnoval novému Národnímu shromáždění, obrozené národní frontě a jejím představitelům ve vládě, zavazuje. Vláda i Národní shromáždění musí si být při své odpovědné činnosti vědomy tohoto závazku. Musí spolupracovat a pokračovat v díle, jemuž základy položily ve svých prohlášeních a programech minulé vlády. Věříme, že při plnění těchto úkolů poskytne nám nově zvolený president Klement Gottwald svou plnou spoluprací podporu, radu i pomoc.

Dokončení dvouletky, nástup k pětiletce

Prvním úkolem činnosti druhé vlády obrozené Národní fronty je včasné dokončení dvouletého plánu.

Je třeba dobré politiky na všech úsecích hospodářského a veřejného života, a to ještě v období, které zbývá do konce letošního roku.

Díváme-li se na vývoj našeho hospodářství a počátky práce ústavodárného Národního shromáždění, pak můžeme konstatovat stálý vzestup. Výrobní plán v průmyslu splňujeme. Dokončili jsme vcelku osídlení pohraničí, udrželi rovnováhu mezi cenami a mzdami a stabilisovali měnu. Přes loňskou neúrodu se nám podařilo, dík SSSR, překonat potíže ve výživě. Můžeme říci, že jsme za tři roky po skončení války vybudovali svůj stát lépe než v podstatně delší době po roce 1918. Vzestupnou tendenci musíme nejen udržet, ale stále zlepšovat. Proto musí být středem pozornosti vlády v druhém pololetí letošního roku v prvé řadě úspěšné dokončení dvouletého plánu. Tím si zajistíme také dobrý nástup do pětiletky.

Únorové události zjednodušily naše politické poměry. Zjednodušily i naše poměry hospodářské, a to zvláště dalším omezením soukromokapitalistického sektoru v průmyslové výrobě. Tyto skutečnosti a vůle všech pracujících, kteří se rozhodli splnit dvouletku do 28. října, nám naše úkoly usnadňují. Nebudeme však moci přesto splnit ve všech oborech výroby dvouletý plán bezpodmínečně do konce října. Je to proto, že nemáme dostatečnou vlastní surovinovou základnu pro všechna naše výrobní odvětví. Dovozní naši situaci zhoršuje přechodná nerovnováha naší obchodní bilance v důsledku loňské neúrody. Také politický vývoj do února nedovolil řádné plnění dvouletého plánu ve všech oborech. Tak na příklad ve stavebnictví, v průmyslových investicích, v industrialisaci Slovenska, v pomoci hospodářsky slabým krajům, v distribuci a peněžnictví, kde teprve únor dal nám možnosti odstranit překážky a vybudovat pro plnění plánu nutné předpoklady.

Je nyní nutné, abychom v budoucích 6 měsících zajistili splnění plánu v nejvyšší míře a stupňované úsilí přenesli i do pětiletky. Naše protiplány nesmějí zůstat jen zbožným přáním a projevem dobré vůle. Všichni ti, kteří protiplány vytyčovali a na jejich vyplnění se usnášeli, organisátoři a vedoucí naší znárodněné výroby, závodní rady, odborové organisace i pracující, musí konat svou povinnost, vyvinout největší úsilí, odstraňovat nedostatky, zvyšovat produktivitu práce.

Nutno si uvědomit, že plány a protiplány nebudou splněny hezkými sliby a nadšeně přijímanými resolucemi, mohou být splněny jen vystupňovaným pracovním úsilím, lepším využitím pracovního času, lepší organisací práce.

Zvláštní a zvýšenou pozornost je nutno věnovat práci na dochvilném plnění plánů a nadplánů zahraničních dodávek a vývozu. S důsledným plněním těchto plánů je úzce spjata otázka našeho zásobování, dovoz potřebného množství masa a tuků stejně jako další plynulý chod výroby, odkázaný na dovoz surovin.

Obstarání nutných pracovních sil a jejich správné použití a rozložení zůstává i pro příští dobu důležitým problémem. Zvýšení výroby není možno všude řešit jen investicemi a rozšiřováním provozního parku, nutno uvažovat o účelnějším použití stávajícího strojového zařízení zavedením dvojích směn v řadě výrobních odvětví. To arciť znamená překonávat mnohé staré předsudky a převýchovu v řadách pracujících.

Stojíme také před velkými organisačními úkoly, které vyplývají z dalších znárodňovacích zákonů.

V prvé řadě je zde úkol organisace nově znárodněné výroby. Je potřebí výrobu plánovitě organisovat, správní i regionálně rozkládat a nejen slepě a paušálně centralisovat.

Také organisace tuzemského velkoobchodu i zahraničního obchodu přinese nám nové úkoly. Je nutno obezřetně stavět, umět vybudovat nové orgány, ale umět i úspěšně použít všeho toho, co již bylo vybudováno a co se osvědčilo.

Vláda také nemíní rušit stávající maloobchodní podniky, které požívají plně ústavní ochrany. V nejbližší době bude předložena osnova zákona o úpravě živnostenského, obchodního a hostinského podnikání, který nově upraví podmínky zřizování živností a dá tak zákonný podklad pro plánování sítě živností a obchodu, neboť jen toto plánování počtu i rozmístění se stane základem rozkvětu řemesla i obchodu a umožní také, aby ústavní ochrana drobného podnikání se v praxi plně uplatňovala.

Je také třeba přebudovat organisace řemesla, obchodu a právě tak i organisace průmyslu. Nové organisace musí být přizpůsobeny tak, aby pod vedením rozhodujících lidových orgánů - národních výborů nebo orgánů vyšších - spolupracovaly při řešení hospodářských otázek, zejména při pracích na znárodnění, plánu i kontrole jeho provádění.

Doplňkem našeho znárodněného podnikání a celého našeho hospodářství se stanou podniky svazků lidové správy, jež ústava předvídá a jež vhodně doplňují síť našeho znárodněného podnikání. Podniky svazků lidové správy, jejich právní a organisační formy, jejich organisace, vedení a řízení - to všechno, promyšleno a urychleně uzákoněno, dá perspektivu rozvoje obcím, okresům a krajům.

Také podnikání lidového družstevnictví, zvláště pak družstevnictví zemědělskému připadne pří naší cestě k socialismu důležitý úkol. Proto bude přikročeno k jeho zjednodušení a praktickému sjednocování vybudováním jednotných, universálních družstev, kterým připadnou nové a vyšší úkoly.

Své znárodněné hospodářství chceme postavit na zdravou finanční základnu. Proto musíme dokončit reorganisaci našeho peněžnictví, a to podle potřeb celkového plánu. Naše měna je

pevná a rozvinutím naší výroby a zvyšováním její produktivity budeme ji dále upevňovat. Proto i nadále se musíme snažit svoji kupní sílu udržet v rovnováze s výrobou nových hodnot. Správné skloubení výroby a peněžnictví, zavedení jednotného podnikového početnictví a rozpočetnictví, to jsou předpoklady nutné kontroly, která má přispět k zhospodárnění výroby a k snížení provozních nákladů. To platí nejen pro výrobu, ale i pro distribuci a jiné hospodářské služby.

S úkoly, které chceme splnit v nejkratší době, úzce souvisí otázka decentralisace veřejné správy. To znamená zrušení zemských národních výborů a vytvoření krajů s krajskými národními výbory. Ty mají přinést větší pružnost do státní administrativy, zdokonalení její kontroly lidem. Vytvoření krajů a krajských národních výborů pomůže zdokonalit soustavu národních výborů a rozvine jejich působnost tak, jak to předpokládají příslušná ustanovení nové ústavy. Také to nebude bez obtíží a mnozí budou musit svůj lokální patriotismus umět podřídit společnému zájmu.

Přebudování zemí jako správních celků ve správní celky krajové znamená také vytvoření základny oblastního plánování a jeho orgánů. Dvouletý plán je plán ústřední a odborový a jen zčásti je plánem oblastním. Naše pětiletka bude však již skladbou plánu ústředního a plánů oblastních. Tak bude náš první dlouhodobý plán dokonalým hospodářským plánem, který slaďuje zájmy celostátní a zájmy oblastní a umožňuje co možno největší vyrovnání hospodářské činnosti jednotlivých krajů. Vytvoření krajů, krajských národních výborů a krajských plánovacích orgánů bude kladným přírůstkem naší jednotné a sjednocené celostátní plánovací služby.

Důležitým bodem příprav pro pětiletý plán je také přeměna daně z obratu a některých jiných daní ve všeobecnou generální daň ze statků a služeb. Bude odstupňována podle jejich sociální důležitosti a vláda v ní bude mít nástroj k řízení mnoha úseků hospodářského života.

Není toho málo, co všechno bude nutno v poměrně krátké době provádět, připravovat, uzákonit a dokončit. Není také možno vyčíslovat všechny úkoly a jejich podrobnosti. Již z toho, co bylo řečeno, je vidět, že program nové vlády má jiný charakter než programy vlád minulých. Až doposud bylo nutno bojovat o získání možností, aby plány a programy mohly být plněny. Nyní jsou tyto politické možnosti dány a před námi stojí úkol dokázat, že těchto možností dovedeme využít. Podle toho, co dokážeme a jak to dokážeme, bude naši činnost národ posuzovat. Na nás záleží přičinit se ze všech sil o to, aby tento soud byl příznivý.

Přecházím nyní k myšlenkám pětiletého plánu.

Dokončení dvouletého plánu včas a s nejlepšími výsledky, jakých ještě můžeme dosáhnout, to je nutný předpoklad pro plynulý přechod do pětiletky. Dvouletý plán je plánem obnovy a jen částečně plánem výstavby. Pětiletý plán je naproti tomu plánem výstavby a přestavby našeho hospodářství. Jeho příprava, která spadá již do letošního roku, přirozeně ovlivňuje i průběh závěrečné fáze plnění dvouletky. To však je nutné vzhledem k době, které je třeba pro přípravu dlouhodobého plánu.

Co je smyslem pětiletky? Pětiletý plán má zajistit další podstatné zvýšení životní úrovně všech vrstev pracujícího lidu měst a venkova a na této základně upevnit svazek dělníků, rolníků, živnostníků a pracující inteligence. K tomu je však třeba, abychom rozvinuli všechny výrobní síly a celé své hospodářství. Nemůžeme se spokojit jenom s obnovou předválečného stavu. Chceme své hospodářství dále budovat, rozšiřovat a zdokonalovat.

Zkoumáme-li historické podmínky, za kterých hospodářství naší republiky vyrůstalo a jakým potřebám v minulosti odpovídalo, pak se nám jeví přeměna struktury československého hospodářství a její přizpůsobení dnešním politickým a hospodářským podmínkám jako samozřejmá věc. Československo bylo před druhou světovou válkou státem s vysoce vyvinutým průmyslem i zahraničním obchodem. Náš průmysl vždy vyžadoval a vyžaduje velkého dovozu surovin a polotovarů. Tento dovoz musíme platit vývozem. Před válkou konkuroval náš průmysl na světových trzích zvláště v těch oborech, kde hladové mzdy u nás snižovaly ceny výrobků pod ceny světové. Konkurenční schopnost našeho kapitalistického podnikání platil český a slovenský pracující člověk svou bídnou životní úrovní. Trhy, které před válkou projevovaly zájem o naše spotřební zboží, byly vesměs trhy mimo dnešní oblast Sovětského svazu.

Dnešní směr našeho zahraničního obchodu - i když chceme obchodovat se všemi státy - do východní a jihovýchodní Evropy zaměřený určuje novou orientaci v naší průmyslové výrobě. K tomu přistupují i změněné podmínky na světových trzích. Je třeba, abychom svou výrobu upravili tak, aby její produkty odpovídaly úloze Československa v demokratickém táboře i odbytovým možnostem v ostatní Evropě a v ostatním světě. Československo jako vyspělý průmyslový stát může pomoci a také pomáhá lidovým demokraciím při výstavbě jejich průmyslu a tím přispívá k jejích hospodářskému i kulturnímu rozvoji.

Náš průmysl nemohl býti za kapitalistického hospodaření vybudován účelně a plánovitě. Byl budován chaoticky. Proto na nás obzvlášť těžce doléhaly světové hospodářské krise a docházelo přímo ke katastrofám. Při dosavadní skladbě našeho průmyslu bychom se ani v budoucnosti neubránili těžkým hospodářským otřesům. Nám však jde o stálost a plynulost naší výroby.

Pětiletka musí přinést nejen rozmach výrobních sil, ale také větší množství spotřebních statků. Plánujeme zvýšení spotřeby na hlavu asi o 60 % proti předválečnému stavu. Jde přitom o zvýšení spotřeby soukromé i veřejné.

Pětiletý plán je dnes předmětem práce a studia našich hospodářských odborníků. Bude předložen v podzimním zasedání parlamentu. Dnes chci poukázat jen na jeho některé významné znaky, které naznačují velikost možností, ale i úkolů, které máme před sebou.

Tak úloha kovoprůmyslu v naší první pětiletce je dána tím, že kovoprůmysl má zvýšit svou výrobu o 80-90 % proti výrobě plánované na rok 1948. Při tom těžké strojírenství má stoupnout až o 180 %, výroba letadel a vozidel o 78 %, výroba surového železa o 80 %, surové ocelí o 45 % a válcovaných výrobků o 47 %. Výroba elektřiny o 48 %, výroba plynu asi o 70% a výroba chemického průmyslu též asi o 70 %.

Těchto několik jen namátkou vybraných předběžných číslic svědčí o velikosti a dalekosáhlých cílech našeho plánování.

Plánujíce svou velkovýrobu nezapomínáme ani na rozvoj řemesla a živností. Jejích výroba má v pětiletce stoupnout téměř až o 60 % proti letošnímu roku. Řemesla budou pomáhat průmyslu při plnění výrobních úkolů, zvláště ve stavebnictví, a uplatní se i ve vývozu.

Ve dvouletce jsme v průmyslové výrobě plánovali jen některé složky, kterým jsme stanovili jmenovité úkoly. V pětiletce bude plánována již celá průmyslová výroba. Tím zajistíme lepší chod celého hospodářství.

Rozvoj našeho průmyslu bude doprovázen rozvojem našeho zemědělství. Za nejdůležitější bod zemědělské pětiletky považuji zvýšení výrobnosti a snížení výrobních nákladů v zemědělské výrobě. To znamená především urychlit mechanisaci a elektrisaci venkova. Ta umožní zvýšit zemědělskou výrobu asi o 40 % proti předválečným letům. Zemědělství se má dostat asi 30.000 traktorů a stejného počtu závěsných pluhů, více než 30.000 samovazačů a jiných zařízení. Vysoká mechanisace zemědělství je spjata s elektrisací asi 2500 obcí. Po skončení pětiletky bude 90 % obcí v celé republice napojeno na elektrický proud. Obdobně jako průmysl, bude i zemědělství měnit svou strukturu. Bude se dále orientovat od výroby rostlinné k výrobě živočišné. Zatím co prvá stoupne asi jen o 1 %, má se druhá zvýšit asi o 75 %. Zdokonalením zemědělské výroby zvýšíme produktivitu zemědělské práce a snížíme výrobní náklady zemědělství, což povede k dokonalejšímu zhodnocení práce rolníka a k odstranění dnešního nepoměru životní úrovně ve městech a na vesnících. Hlavní pákou zde bude iniciativní účast samých rolníků v duchu chlumeckého a nitranského hnutí.

Nevěnujeme-li dostatek pozornosti živočišné výrobě, marně bychom snili o zlepšení našeho zásobování. Naše produkce masa a tuků nebyla nikdy dostatečná. Přitom byla velká část národa z požívání masa vůbec vyloučena, zvláště nižší vrstvy pracující a nezaměstnaní. Spotřeba masa již dnes při nedostatečných přídělech proti předválečným letům stoupla. Bude stoupati dále, budeme-li chtít příděly masa a tuku řádně upravovat. To není možno docílit dovozem. Musíme si maso sami produkovat. Proto musíme chov i výkrm nově organisovat, především rozšířením plemenných chovů. Čím dříve to uděláme, tím dříve se nám bude lépe žít.

Splnění zemědělského plánu předpokládá zvýšení produkce a dovozu umělých hnojiv a dostatečný dovoz jadrných krmiv. Dále je třeba zlepšit hospodaření vodou a provést v zemědělství dostatečné investice, aby bylo čeleno pohromám sucha. Zemědělství je třeba poskytnout všechnu technickou a hospodářskou pomoc pro zlepšení zemědělské výroby. Půjde dále o rozšíření používání levných a zušlechtěných osiv a sádí, aby jich bylo v posledním roce pětiletky používáno na plných 100 %. Je třeba vybudovat mlékárny, sběrny mléka, jatky, chladírny, mrazírny a konservárny. Vybudováním závodů na zpracování masa a vedlejších produktů a vybudováním i ostatního potravinářského průmyslu zajistíme lepší zpeněžování zemědělské výroby a budeme moci lépe provádět vyživovací politiku. Zlepšení výroby se bude opírat o lepší součinnost mezi výrobou, výkupem a distribucí, v čemž rozhodující úlohu budou hrát zemědělská družstva.

V našich lesích budeme i nadále napravovat škody válečného i předválečného hospodářství. Budeme převádět čisté porosty na porosty smíšené a meliorovat nemocnou lesní půdu. Zalesníme 60.000 ha pozemků, které nejsou vhodné pro zemědělství. Správa státních lesů se bude dále věnovat mechanisaci práce a dopravy v lesním hospodářství.

Všemi uvedenými opatřeními se bude postupně zvyšovat životní úroveň pracujícího lidu venkova a vytvoří se další předpoklady pro její vyrovnání s městem.

Dalším stěžejním bodem pětiletého plánu je soubor úkolů ve stavebnictví. Předválečný nedostatek zdravého bydlení, který se ještě zhoršil zákazem staveb za okupace a válečnými událostmi, nebyl a nebude dvouletým plánem dosud odstraněn. Proto budeme i nadále pokračovat ve stavbě bytů. Chceme vybudovat více než 110.000 bytových jednotek. Při řešení bytové otázky musíme opět postupovat plánovitě. Kdybychom dělali co chtěli, nemůžeme okamžitě postavit tolik bytů, kolik se nám jich nedostává. Nemůžeme dnes a nebudeme moci ještě dlouho opatřit byt každému, kdo by ho chtěl a potřeboval. Musíme se v prvé řadě

postarat o byty pro obyvatelstvo v oblastech válkou zničených a pro ty pracovníky, kterých nejvíce ve výrobě potřebujeme. Potřebujeme dnes pracovníky v rozhodujících odvětvích výroby. Těm musíme nejdřív byty zajišťovat. Postupně budeme také opravovat a rekonstruovat ony bytové jednotky, které nevyhovují požadavkům zdravého bydlení. Abychom celou naši bytovou krisi zdárně vyřešili, k tomu potřebujeme léta klidu, míru, usilovné práce a jednoty.

Mezi úkoly našeho stavebnictví v letech 1949/53 spadají též stavby silniční, železniční, vodohospodářské, sociální, zdravotní a kulturní. Aby průmyslová výroba mohla splniti požadavky pětiletého plánu, musíme v ní provésti další stavební investice. K tomu všemu je třeba rozvinout a zvýšit výrobu stavebních hmot. Potřebujeme více cementu, cihel, vápna, stavebního dříví, umělých tvárnic, stavebního železa i umělých stavebních hmot. Musíme pokračovat v mechanisaci stavebnictví, v normalisaci a typisaci staveb a stavebních součástí. To je také cesta ke snižování stavebních nákladů. Národní stavební podnik, jeho správná organisace a nová organisace práce ve stavebnictví nám v těchto úkolech pomohou.

Zvyšování průmyslové i zemědělské výroby a rozsáhlý stavební ruch si vyžádají zlepšení naší dopravy všech druhu. Bude třeba, aby výkon železniční dopravy stoupl nejméně o 40 % proti stavu, plánovanému na rok 1948. To platí i pro nákladní dopravu po silnici. Ve vodní dopravě jde o zvýšení více než o 30 %. Upravíme své hlavní dopravní uzly, budeme zlepšovat svou silniční síť. Budeme pokračovat ve splavňování Vltavy a Labe, zvětšíme svůj lodní park, zorganisujeme dunajskou a oderskou plavbu a dobudujeme bratislavský i komárenský přístav, využijeme co nejvíce vodní energie výstavbou vodních děl a údolních přehrad. Obnovíme svůj letecký park a vybudujeme nová letiště. Tím vším přispějeme k rozvoji československé dopravy, aby odpovídala poloze naší republiky.

Finanční politika zabezpečí splnění pětiletého plánu po finanční stránce. Jestliže si opatříme dost surovin, pracovních sil a výrobních zařízení pro investice, pak jejich provádění nesmí býti brzděno nedostatkem finančních prostředků. Předpokladem pro jejich mobilisaci je vhodná organisace jejich soustřeďování a jejich vhodná ústřední distribuce. Investiční úvěr oddělíme od úvěru provozního. vytvoříme správný vztah mezi peněžnictvím a ostatními odvětvími našeho hospodářství. Tím zajistíme stabilitu naší měny, upevníme korunu, vyhneme se znehodnocování a inflaci.

Vhodnou kombinací politiky finanční, cenové, daňové i mzdové a zvláště pak zavedením generální daně na statky a služby budeme vytvářet rovnováhu mezi poptávkou a nabídkou. Rozpočtová politika bude směřovat k dalšímu snižování schodků ve veřejné správě a k rozpočtové rovnováze. To předpokládá, že veřejná správa bude pracovat hospodárně. Svůj národní důchod budeme soustavné zvyšovat. Plánované hospodářství nám tuto snahu umožní. Jeho vývoj v lidové demokracii a socialismu může a musí být po odstranění vnitřních rozporů kapitalistického systému rychlejší, než byl rozmach kapitalistického hospodářství v době jeho největšího rozkvětu. Podle plánovaného vzestupu výroby a podle ostatních čísel našeho pětiletého plánu můžeme předpokládat, že v roce 1953 bude náš národní důchod vyšší o

50-60 % ve srovnání s rokem 1937.

Úkoly průmyslu, zemědělství, stavebnictví, dopravy a všechny ostatní úkoly, stanovené pětiletým plánem, vyžadují zajištění potřebných pracovních sil. Počet zaměstnaných v průmyslu a ve stavebnictví má být vcelku zvýšen asi o 20 %; na Slovensku asi o polovinu. Pro ženy rozšíříme pracovní příležitosti tím, že zvýšíme jejich kvalifikaci a specialisaci. Aby

mohlo býti vtaženo více nových ženských pracovních sil do výroby, bude nutno od mnohých zastaralých zvyklostí se odpoutat. Organisátoři naší výroby nesmějí malomyslně uhýbati před těmito problémy. Musí je řešit, i když jejich řešení je mnohdy obtížné.

Dosažením vyššího technického stupně bude naše výroba potřebovat stále více a více kvalifikovaných. odborníků. Tím se budou rozšiřovat pracovní možnosti pro naší studovanou inteligenci. Nesdílíme obavy těch, kteří lomí rukama nad přebytkem inteligence, který prý nám hrozí. Kdybychom zůstali na staré kapitalistické cestě, nevyhnuli bychom se proletarisaci inteligence. Naše cesta k socialismu však nesmí inteligenci proletarisovat. Musí odstranit proletarisaci vůbec. Proto naši výrobu zdokonalujeme a stavíme na vyšší technický stupeň, abychom opatřili pro studující dorost, vědce i umělce nové pracovní možnosti. Je však nutno, aby naše studující mládež viděla jasně své poslání: pomáhat budovat a rozvíjet výrobu, tvořit a pracovat. Nejen byrokraticky a bezúčelně úřadovat. Nábor a rozdílení pracovních sil budeme řešit vhodnou bytovou politikou a jinými sociálně-politickými opatřeními a zdokonalením zákonů o organisaci práce i pracovní povinnosti. Zmodernisováním a zmechanisováním výroby bude stoupat produktivita práce. K tomu přispěje i důsledné odměňování pracovníků podle výkonu a soustava zvláštních odměn technicko-inženýrskému personálu za splňování a překročování plánovaných úkolů.

Mimořádné výkony, které dnes od pracujících vyžadujeme, ukládají nám také povinnost starat se o řádnou zotavenou v prvé řadě pro ty, kteří se nejvíce zasloužili.

Úkolem naším však je rozšiřovat rekreační péči tak, aby osvěžení, oddychu i zábavy po vykonané práci dostávalo se stále většímu počtu pracujících. Za tím účelem budeme novelisovat zákon o závodních radách, aby podílu na čistém zisku mohlo být k tomuto účelu použito co nejúčelněji ve prospěch všech pracujících a aby bylo zabráněno nerovnoměrnému a jednostrannému využívání.

Práci žen v domácnostech chceme ulehčit dostatečnou výrobou účelných zařízení pro domácnost. Rovněž chceme rozšířit síť prádelen, zařízení pro lidové a závodní stravování a věnujeme zvýšenou péči dětem. Stravování dětí pracujících žen, zakládání jeslí v továrnách, mateřských škol a pod. musí být podporováno úměrně s rozvojem naší výroby. Zdraví dětí nutno udržovat a zlepšovat jak lékařskou péčí, tak výstavbou rekreačních středisek. Tato všechna opatření si vyžádají investic ve výši několika miliard korun a bude je nutno stále zvětšovat současně se vzrůstem národního důchodu.

Úroveň zdravotní péče o všechno obyvatelstvo je nutno zvýšit tak, aby se přiblížila úrovní kulturně nejvyspělejších států. Proto bude rozšířena a zmodernisována síť nemocnic a sanatorií a bude zvýšen počet lůžek. Při tom nesmí být zapomínáno na lůžka pro kojence, pro děti, na lůžka porodnická, pro nemocné tuberkulosou a pod. Síť nemocnic a sanatorií doplníme sítí zdravotnických středisek, která budou zvyšovat zdravotní úroveň nejen ambulatorní léčbou, ale i preventivní péčí. Zdravotní střediska budou budována s hlediska potřeb obvodů, okresů a krajů.

Zlepšená zdravotní péče vyžaduje další školení zdravotnického personálu a jeho soustavné rozšiřování. Chceme zvýšit počet ošetřovatelek, porodních asistentek, lékařů, sociálních pracovnic, laboratorních sil a pomocného personálu. Stoupající úroveň našeho lidu klade na zdravotní péči stále větší a větší požadavky. Teprve nyní, kdy dáváme každému možnost pečovat o své zdraví, objevují se nám staré hříchy a nedostatky, které jsme zdědili. Při

nejlepší vůli je nemůžeme odstranit okamžitě. Proto je tím více nutno k tomu pracovat a usilovat, aby alespoň postupně byly odstraňovány.

Vláda je si vědoma toho, že teprve nyní jsou dány podmínky, aby se mohlo přikročiti ve větších rysech a bez překážek k přestavbě a nové výstavbě i v oblasti kulturní a ideologické.

Budeme proto sledovati snahu, aby byly provedeny žádoucí přeměny ve všech úsecích kulturního života.

Za nejvážnější úkol pokládáme změnu celkového systému výchovy, především školství. S tím souvisí provedení zákona o jednotné škole, která má zajistiti největší všeobecné vzdělání všem dětem bez rozdílu a umožniti příchod nadaných synů a dcer pracujících lidí do vyšších středních a vysokých škol. Bude dále přikročeno k přebudování školního systému tak, že mimořádná pozornost bude věnována odbornému vzdělání učňovské mládeže, t. j. mladé generace dělnické třídy. Bude rozšířena síť závodních škol při národních podnicích, pro jejichž žáky budou postupně zřizovány internáty.

Stejně tak budeme věnovat péči odbornému školství III. stupně, zlepšení systému průmyslových škol, vybudování správních akademií, škol pro sociální pracovníky a pro družstevníky. Také odborné zemědělské školství musí být zlepšeno a reorganisováno.

Zahájíme kroky k základní reformě vysokých škol, aby již od příštího školního roku bylo možno zlepšit a zintensivnět studium. Pro budoucnost bude třeba připravit vysokoškolský zákon.

Vláda bude věnovati největší péči podpoře vědy a umění, jakož i rozšíření kulturních statků mezi nejširší vrstvy pracujícího lidu, aby dělníci, rolníci - prostí lidé mohli žít krásnějším, lepším a plnějším životem.

Bude připraven zákon o nové organisaci Akademie věd, jež se stane v budoucnu vedoucí institucí vědecké práce. Na podkladě toho bude pak možno pod jednotným vědeckým vedením soustřediti činnost výzkumnickou. Vybudováním výzkumných ústavů a vyškolením dostatečně silných kádrů vědeckých pracovníků si zajistíme předpoklady pro vědeckou a výzkumnou práci. Bude zlepšeno postavení vědeckých a výzkumných pracovníků. Na výzkum bude v pětiletém plánu věnována 1/3 % národního důchodu.

Přikročíme k uskutečnění vrcholných státních institucí pro umění, pro vědu a pro tělovýchovu i sport.

Řadou opatření bude upravena činnost ediční, zajištěno právo autorské, organisováno knihovnictví tak, aby se kniha stala přístupnou co nejširším vrstvám.

Postátníme Národní museum a některá oblastní divadla. Vláda se bude starati o to, aby byla prakticky uskutečněna. Zásada: kulturu a umění lidu. Budou proto podporovány nové formy a podniky kulturní distribuční služby, které se již zdárně ujímají a obstarávají ve stále větší míře kulturní potřeby lidu.

Současně se zvyšováním produktivity práce a zvětšováním národního důchodu bude umožněno státu, veřejným korporacím a národním podnikům podporovat uměleckou tvorbu nákupem obrazů, soch a uměleckých děl, jež vyzdobí naše veřejné budovy a obohatí naše

galerie. Budeme dále pracovati na přípravě Národní galerie jakožto centrální pokladnice všeho našeho výtvarného umění.

Chceme vyhovět naléhavým kulturním potřebám všech pracujících. To platí zejména o venkově. Proto přikročíme k plánovitému budování těch zařízení, kterých vyžaduje soustavná osvětová práce. Proto chceme budovat osvětové síně, kulturní domy, závodní kluby, okresní a oblastní kulturně osvětová střediska a lidové knihovnictví.

V oblasti filmové a divadelní tvorby chceme novými investicemi vytvořit nová střediska a zlepšit dosavadní velkou pozornost věnujeme i rozhlasu jako jednomu z důležitých prostředků kulturní a politické výchovy. Budeme rovněž podporovat umělecký průmysl a národopisný výzkum.

Vláda bude pokračovati v dosavadním úsilí, aby byly podporovány dobré vztahy mezi státem a církvemi na podkladě náboženské svobody, snášenlivosti a na podkladě loyálního poměru církví ke státu. Obrozená Národní fronta přispěla již k úspěšnému řešení některých důležitých otázek našeho náboženského života. Církvím připadá nyní úkol, aby i nadále přispívaly ke klidnému soužití občanů, k posilování jednoty našeho lidu a budování republiky.

Budeme dále pokračovat v industrialisaci Slovenska, jak to vyžaduje soudržnost a jednota státu. Dosavadní rozšiřování slovenské průmyslové základny přemisťováním závodů z českého pohraničí a přímými investicemi doplníme v pětiletém plánu téměř výlučně novými dlouhodobými investicemi všeho druhu. Přitom budeme stále přihlížet k využití dosavadního průmyslu, slovenské surovinové základny a slovenské zemědělské výroby.

Je úkolem vlády, aby s hlediska oblastního plánování věnovala zvláštní péči hospodářsky slabým krajům v historických zemích. Je třeba zvýšit jejich zalidnění vybudováním komunikací, elektrifikace a zakládáním výroby podle místních a krajových hledisek a možností. Při plánování nových podniků a výroby nutno se řídit kromě zásady účelné centralisace také zásadou, že dobře je jen tam, kde práce vyhledává lidi, a bída a nouze že panuje tam, kde lidé marně hledají práci.

Pětiletý plán nesmí také zapomenout na naše sídelní město, naší matičku Prahu. Praha hrála význačnou úlohu nejen v dějinách našeho národa, ale i Slovanstva. Její národní i kulturní význam se dne vytvořením slovanské pospolitosti a jednoty ještě zvyšuje. Proto jí také podle jejího významu a role, kterou již dnes hraje a v budoucnosti bude hrát, musíme vybudovat. Necouvneme a nezalekneme se žádných úkolů. Zachováme její památky, ale současně z ní vybudujeme nové moderní město, pomník naší národní hrdosti a pevné vůle nevydat Prahu už nikdy v loupeživé ruce cizáckých nepřátel, ani hrabivým rukám domácích kořistníků.

Vývoj celého našeho hospodářství a jeho úkoly tak, jak jsou naznačeny pětiletým plánem, vyplývají nejen z naší vnitřní potřeby, nýbrž také z naší zahraničně politické situace. Řekl jsem, že pětiletka zahrnuje daleko větší oblast našeho hospodářského, kulturního a sociálního dění, než jak tomu bylo a je ve dvouletém plánu. Zasahuje téměř všechny složky denního života každého občana republiky. Proto také vláda obrozené Národní fronty pokládá plnění pětiletého plánu za těžiště své budoucí práce.

O provedení ústavy a lidově demokratického právního řádu

Vedle úkolů, které bude nutno splnit podle pětiletého hospodářského plánu, vedle splnění těchto materiálních předpokladů na cestě k socialismu a v souhlase s nimi čeká nás práce při vybudování právní a organisační výstavby, která se musí přizpůsobit všem společenským a hospodářským změnám, které přinesly národní a demokratická revoluce a které dovršily únorové události. Základní pilíře našeho nového lidově demokratického státního zřízení byly již položeny. Součástí našeho právního řádu jsou již dnes všechny ty historické dekrety a těžce probojované pokrokové lidově demokratické zákony. Základnou našeho nového právního řádu je naše nová ústava z 9. května. V ní jsou zakotveny jako v nejvyšším zákoně státu všechny ty změny, které si náš lid v politickém, společenském a hospodářském životě vybojoval. Ústava je však pouze jádrem celého právního řádu, který musí být v jejím duchu a jako výraz naší nové skutečností přetvořen a dokonce nově vytvořen.

Mluvíme o novém lidově demokratickém právním řádu. To je něco úplně jiného než kapitalistický právní řád, který jsme zdědili po první republice a namnoze ještě ze starého Rakousko-Uherska. Kapitalistický právní řád, to byly zákony a právní předpisy, které měly především zajišťovat nerušený rozvoj kapitalistického podnikání a chránit vykořisťování člověka člověkem. Staré a ještě dnes platné zákony zabezpečovaly mocenské posice vykořisťovatelských tříd.

Lidová demokracie však znamená vládu lidu. Znamená vládu všech pracujících. Proto právní řád lidové demokracie musí být právním řádem pracujícího lidu a musí se definitivně odpoutat od všech zbytků, které připomínají kapitalistické zřízení.

Při tomto budování nového lidově demokratického právního řádu budeme vycházet v prvé řadě z nové ústavy. Zde jde o dobudování našeho ústavního systému. Ústava předpokládá vytvoření nových lidově demokratických volebních řádů do všech zastupitelských sborů, zejména národních výborů tak, aby bylo zaručeno, že budou vybráni nejlepší a nejzpůsobilejší zástupci lidu. Netajíme se tím, že jsme k tomuto výběru ještě všude nedospělí a že se nám i na důležité funkce vetřou lidé nehodní a nezpůsobilí. Úkolem lidové demokracie je, aby se nebála ty, kteří se zpronevěřili a neosvědčili, z funkcí odstraňovat a vybírat stále lepší a způsobilejší.

Nová ústava nám také ukládá, abychom podle jejích ustanovení upravili působnost předsednictva Národního shromáždění, které bude zkoumat ústavnost zákonů a zákonitost nařízení vlády a ministrů a mimo to bude podávat závazný výklad zákonů a plnit tak v duchu lidové demokracie důležitou funkci v nalézání práva. Ústava také předpokládá, že bude nově upravena kontrola celého veřejného hospodaření.

Naše nová, lidově demokratická skutečnost se projevila a stále projevuje také v každodenním životě všech občanů. Změnila jejich vzájemné vztahy, měla hluboký vliv na jejich vzájemné majetkově-právní poměry. To se již projevilo v mnohých směrech v nové ústavě, která na příklad stanovila úplnou rovnoprávnost žen, nemanželských dětí, a položila základy nového pracovního práva svými významnými ustanoveními o právech sociálních. Bude proto nutno dále úplně přetvořit celý systém občanského práva, které až dosud spočívá na obecném občanském zákoníku z roku 1811, vytvořit nové právo podnikové a nový systém práva pracovního.

Lidová demokracie si také vytvoří nový systém práva trestního, neboť dosud platné trestní právo spočívá na principech kapitalistického společenského a hospodářského zřízení a je

zaměřeno k tomu, aby chránilo nadpráví a privilegia bohatých a mocných. Nové trestní právo bude chránit zájmy pracujících, jejich budovatelské úsilí a plody jejich práce.

Musíme také uskutečnit podle nové ústavy demokratisaci soudnictví, ve kterém bude napříště nalézat právo vedle soudce z povolání i soudce z lidu, a to jako soudce rovnocenný. Organisace soudnictví bude přizpůsobena krajskému zřízení a bude zjednodušen instanční postup. Právní ochrana a služba právem bude reorganisována a učiněna přístupnou tak, aby se spravedlností mohlo dostat každému občanu. Právníkům a právnickému dorostu se tu otevírá nové a široké pole působností: vybudovat nový lidově demokratický právní řád. Vytvořit nový charakter lidového právníka, obhájce a skutečně neodvislého soudce.

Důležitou otázkou zůstává také otázka veřejných zaměstnanců. veřejnozaměstnanecký aparát byl ve feudálním řádu budován jako aparát vrchnostenský. Jeho účelem a posláním bylo chránit výsady a privilegia majetných a mocných. Veřejní zaměstnanci byli vychováváni jako ponížení služebníci vůči panstvu, drábové a biřici vůči lidu. Tak je také vychovávala i panská měšťácká demokracie. Proto se lid díval na úřady a úředníky jako na svého nepřítele, který ho hlídá, pronásleduje, trestá a šikanuje a na kterého musí rolník, dělník i živnostník pracovat a platit.

Lidová demokracie dělá průlom do těchto nesprávných názorů. Veřejní zaměstnanci již nejsou dnes ani poníženými sluhy vrchnosti, ani biřici lidu, nejsou příživníky, nýbrž produktivní pracovní složkou národa, která svou prací přispívá k rozkvětu správy, administrativy i hospodářství. Proto však je i v úřadech nutno práci kontrolovat a zlepšovat a dobrou práci, zvýšený výkon a zásluhy také řádně odměňovat.

Po této linii změn jsme již přikročili značně kupředu. Státnězaměstnanecký a veřejnozaměstnanecký aparát se dík činností jednotné odborové organisace sžívá s lidem. Nejlepším dokladem toho je nový poměr mezi Sborem národní bezpečnosti a pracujícími. Nezapírejme si, že to dá ještě mnoho práce, než náš státní a veřejnozaměstnanecký aparát přebudujeme plně v duchu lidové demokracie, než zreorganisujeme jeho práci, než ho učiníme úměrným našemu národnímu důchodu, než vypracujeme takové služební řády, platební normy i pracovní poměry, které by uspokojivě řešily existenční otázky všech veřejných zaměstnanců a současně zbytečně nezatěžovaly naše finanční hospodářství a byly plně únosnými.

Nechci slibovat, že tato vláda vyřeší k úplné spokojenosti všech rázem ožehavý státně- a veřejnozaměstnanecký problém. Můžeme jen slíbit, že ho řešit budeme, že se od jeho řešení žádnými těžkostmi a obtížemi nedáme odvrátit a že ho nakonec rozřešíme tak rychle, jak nám také všichni státní a veřejní zaměstnanci budou svou novou lidově demokratickou orientací při jeho řešení přispívat a pomáhat.

Upevňujíce nový právní řád, dokončíme urychleně únorovou očistnou akci a budeme sankcionovat opatření akčních výborů Národní fronty.

Akční výbory Národní fronty jako stálé orgány obrozené Národní fronty budou i nadále usilovat o spolupráci všech složek Národní fronty a koordinovat jejich práci tak, aby lidově demokratické zřízení bylo účinně posilováno. Akční výbory Národní fronty nenahrazují žádné státní nebo úřední orgány a nemohou si osvojovat jejich práva. Jako orgány politické povahy zůstávají nejvhodnějším a nejzpůsobilejším nástrojem k uskutečnění myšlenky dokonalé

jednoty národa. Vydávají směrnice pro veřejnou činnost, organisují společné akce a pod. Jsou zkrátka orgány naší obrozené Národní fronty.

Národní bezpečnost, obrana státu, zahraniční politika

Bylo by neodpovědné, kdyby nová vláda počítala s tím, že zbytek nepřátel lidově demokratického režimu u nás bude s rukama složenýma v klín přihlížet dalšímu našemu pokojnému vývoji k socialismu. Tito naši domácí nepřátelé sice ztratili po únorovém vítězství lidu legální oporu, kterou jim do té doby poskytovali exponenti reakce, sedící přímo ve vládě. Museli se uchýlit do podzemí a jejich práce byla nepoměrně ztížena. To však neznamená, že se vzdali svých černých úmyslů a plánů, které jsou živeny zahraničními imperialisty nejen ideově, nýbrž i vysíláním rozvratnických zločinných agentů. Před těmito snahami a třeba i zatím isolovanými pokusy o rozvrat musí se mít náš lid na pozoru a státi ve stálém střehu. Naše situace v tomto směru je usnadněna tím, že již vláda Klementa Gottwalda zorganisovala a vybudovala přes všechny překážky, které reakce kladla v cestu, nový, skutečně lidový a s lidem srostlý Sbor národní bezpečnosti.

Sbor národní bezpečnosti prodělal první a úspěšnou zatěžkávací zkoušku v únoru 1948. V této zkoušce, jak snad nemusím znovu zdůrazňovat, obstál skvěle. Na nové vládě bude, aby v budování tohoto sboru pokračovala a aby ho po stránce ideové i po stránce materiální vybavila tak, aby byl kdykoliv schopen účinně bránit zájmy lidu, národa a republiky proti všem vnitřním nepřátelům. To znamená, že jeho úkolem bude čelit hned v zárodku všem nadějím nepřátelských rozvratníků lidově demokratického zřízení, chránit státní a národní majetek a dbát, aby zákony, které si lid skutečně dává, byly na všech úsecích také opravdu respektovány.

Změna hospodářských a společenských poměrů, k níž došlo po vítězné národní a demokratické revoluci, si vyžádá, aby též dosavadní zákon na ochranu republiky byl novelisován a přizpůsoben ochraně všech vymožeností naší revoluce.

Nemá-li ovšem být naše vnitřní bezpečnost budována na písku, musí být organicky zapojena do budování naší bezpečnosti vnější. Obrana státu je věcí všeho lidu, který musí být v této myšlence též cílevědomě vychováván. Svou malou početnost nahradíme jen morální pevností, státní, národní a politickou uvědomělostí každého občana, jakož i jednotou všeho lidu.

Služba v lidově demokratické armádě je nejvyšší ctí každého občana, praví se v ústavě. Vláda věnuje trvalou péči dobudování armády. Bude dokončena očista velitelského sboru z povolání i v záloze od reakčních živlů. Kdo nemá kladný postoj k lidu, nemůže zastávat velitelské místo. Uvědomělá kázeň, vysoká morálka v armádě bude prohloubena mravní a politickou výchovou osvětových důstojníků; morálně politické výchově bude v armádě zajištěno náležité místo.

Zásadami lidové demokracie bude řízeno i doplňování důstojnického sboru. Do vojenských akademií, škol a učilišť bude umožněn vstup především schopným příslušníkům dělnické třídy a rolnických vrstev. Jako největší složce českého a slovenského národa. Případný nedostatek potřebného vzdělání bude odstraňovati vojenská správa ve spolupráci s příslušnými ministerstvy organisací potřebných doplňovacích škol a kursů. Pěstování vojenské vědy bude dán široký základ. Po stránce materiální dostane armáda vše, co potřebuje pro splnění svých úkolů, zejména se bude pokračovat v její motorisaci a mechanisaci.

Toto naše úsilí o zajištění vnější bezpečnosti je zasazeno do širšího rámce naších spojeneckých smluv se Sovětským svazem a státy lidové demokracie. Naše účast v tomto společenství je dána nejen snahou zajistiti se proti možnosti německé útočnosti, ale i naší tradicí, hospodářskými a společenskými potřebami, jak o tom svědčí skutečnost, že naše spojenecké smlouvy byly základem k rozšíření a prohloubení mírové spolupráce ve všech oblastech.

Naše zahraniční politika bezpečnosti a všestranné mírové spolupráce, v níž budeme důsledně pokračovat, je politikou mírové výstavby. Československo si přeje udržovat přátelské vztahy se všemi demokratickými státy světa. Tyto vztahy však musí být založeny na zásadě reciprocity a vzájemného respektování a musejí spočívat na oboustranné dobré vůli ke spolupráci. Soustava našich spojeneckých smluv bude v nejbližší době doplněna spojeneckou smlouvou s Rumunskem, s jehož lidem nás poutá dávné přátelství, posílené ještě obětmi, které rumunský lid přinesl v boji za naše osvobození z jařma německých okupantů. Věříme, že v dohledné době vyřešíme i základní politické problémy, které dosud stojí v cestě našemu dorozumění s Maďarskem.

Opřeni o naše spojenecké svazky, zejména pak o spojenectví se svým nejmocnějším přítelem, Sovětským svazem, hledíme klidně vstříc své budoucnosti přes všechny hrozby a řinčení zbraněmi v kruzích kapitalistických nepřátel, kteří se hrozí právě našeho klidu a sebevědomí. Nedávný vývoj mezinárodní situace a mírová iniciativa Sovětského svazu potvrdily nám znovu správnost této naší veliké víry.

Vážené Národní shromáždění! Přicházím k závěru vládního prohlášení a opakuji slova nově zvoleného presidenta Klementa Gottwalda, která pronesl v pondělí večer s balkonu pražského hradu k českému lidu: "Práce nás čeká." My se jí nebojíme. Chopíme se jí všichni svorně a jednotně.

Šťastným a zároveň hrdým bude u nás každý, kdo ke společnému vlasteneckému budování ruku svoji přiloží. Naše vlast a její úrodná půda, pilnýma rukama milionů pracujících zkypřena, radostnými květy rozkvete.

Společná práce svoje plody a bohaté ovoce vydá.

Češi i Slováci svorně, společně a jednotně, ve vládě, v Národním shromáždění, v továrnách, dílnách, na polích i v úřadech se o to přičiní. Všichni!

Obracím se k těm, kteří ještě váhají a nedůvěřují. Ke všem těm, kteří se domnívají, že cílem nového režimu je ničit, trestat a pronásledovat. Pojďte s námi, neoddělujte se, chceme vás pro jednotné budování získat a zachránit. Z naší národní jednoty a lidově demokratické pracovní pospolitosti nesmí být vyloučen nikdo, kdo se z ní sám nevyloučí. Jdeme kupředu. Kdo není zbabělý a malomyslný, půjde s námi. Pro celý národ a tím i pro samy sebe vybudovat šťastnou a radostnou budoucnost.

Velebně zazní naše vítězná hymna a radostně naše volání: Ať žije Československá, lidově demokratická republika! Ať stále bohatšími a krásnějšími květy rozkvétají luhy naší vlastí! Ať duha míru se na věky rozklene nad naší rodnou zemí, jejími vesnicemi i městy!

Buď nehynoucí čest památce všech těch, kteří svojí prací a obětmi pomohli a pomohou k uskutečnění velikého společného díla. Buď plodné tvůrčí práci našeho českého a slovenského

lidu pracujících měst i venkova zdar! Ať nás cestou míru, ke šťastné socialistické budoucnosti, vede náš president a sjednotitel Klement Gottwald!

Přednesl předseda vlády Antonín Zápotocký